

בש"פ 8034/22 - פלאח עדוי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 8034/22

לפני: כבוד השופט י' עמית

המבקש: פלאח עדוי

נגד

המשיבים: 1. עו"ד נפתלי נשר
2. מדינת ישראל

בקשת רשות לערור על החלטתו של בית המשפט
המחוזי בחיפה בתיק ע"ח 59825-09-22 מיום
13.11.2022 שניתנה על ידי כב' השופט הבכיר מנחם
רניאל ובקשה לעיכוב ביצוע ההחלטה

בשם המבקש: עו"ד גיא הרינג
בשם המשיב 1: עו"ד בעצמו
בשם המשיב 2: עו"ד עמרי קופלר

החלטה

בקשת רשות לערור על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט הבכיר מ' רניאל) בע"ח
59825-09-22 מיום ה-13.11.2022, שבגדרו התקבל הערר שהגיש המשיב 1 (להלן: הנאמן) על החלטת בית משפט
השלום בחיפה (כב' השופט א' חלבי) בה"ת 39000-08-22 מיום 20.9.2022.

רקע עובדתי והליכים קודמים

1. בתמצית, המבקש הינו חשוד בביצוע עבירות הלבנת הון ומיסוי בהיקף של כמיליארד ₪. במסגרת החקירה
נתפסו על ידי המשיב 2 (להלן: המטרה) נכסים, וביום 21.2.2022, נחתם במעמד צד אחד צו לאיסור דיספוזיציה או
העברה בקשר לזכויות במקרקעין השייך בעיקרו למבקש, וזאת על מנת להבטיח חילוט עתידי (צ"א 46149-02-22,

להלן: הצווים אוצווי הקפאת הנדל"ן).

ביום 21.6.2022, הנאמן הגיש בקשה לביטול הצווים מתוקף תפקידו בהליכי פשיטת הרגל שבהם מצוי המבקש עוד משנת 2011 (סך תביעות החוב שאושרו נכון ליום מתן צו הכינוס הינו ₪ 1,759,453). לטענתו, משמונה כנאמן לנכסי המבקש, אלו הועברו אליו מבחינה קניינית ורק הוא רשאי לעשות בהם עסקאותבאישור בית המשפט לפשיטת רגל; ולמעלה מכך, בשנים 2014 ו-2020 נרשמו לבקשתו צווי איסור דיספוזיציה בזכויות החייב במקרקעין. בעיקרם של דברים, הנאמן טען כי יש להורות על ביטול הצווים, הן משום שהם בטלים מעיקרם שכן למבקש כבר אין זכויות במקרקעין שהצווים ניתנו לגביהם, והן לנוכח היותו "טוען לזכות ברכוש" מכוח סעיף 36ג(א) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: פקודת הסמים המסוכנים).

משתוקפם של הצווים עמד להסתיים ומשטרם הוגש כתב אישום בעניינו של המבקש, ביום 17.8.2022, המשטרה הגישה לבית משפט השלום בקשה להארכת תוקפם לששה חודשים נוספים, ובקשתו של הנאמן להצטרף כמשיב התקבלה. זה ההליך מושא הבקשה דנן.

2. בפתח החלטתו, ולנוכח טענות הצדדים בעניין, בית משפט השלום דן באכסניה המתאימה לבקשה – פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: פקודת סדר הדין הפלילי), חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון), או פקודת הסמים המסוכנים. בית המשפט עמד על כך שחוק איסור הלבנת הון מפנה בסעיפיו הן לפקודת הסמים המסוכנים והן לפקודת סדר הדין הפלילי, ומתעוררת השאלה תחת איזו מטריה נורמטיבית יש לבחון את בקשות המשטרה והנאמן, שכן יש לכך נפקות משפטית ומעשית. בית המשפט קבע כי הואיל ומדובר בבקשה למתן צו זמני, שהוגשה לבית משפט השלום בטרם הגשת כתב אישום, המסגרת הנורמטיבית המתאימה לדיון היא פקודת סדר הדין הפלילי; וכי בקשת המשטרה להמשיך ולתפוס את הנכסים מוצדקת לגופה לנוכח חומרי החקירה ותוצריה. באשר למעמדו של הנאמן, נקבע כי משמעות הקניית הנכסים לנאמן היא שניטל כוחו של החייב לעשות בהם כרצונו; כי הנאמן הינו ידו הארוכה של בית המשפט, ובאפשרותו לפעול ביחס לנכסים רק במסגרת תפקידו כנאמן; וכי בשלב דיוני זה, לפי פקודת סדר הדין הפלילי אין צורך להוכיח כי "הטוען לזכות בחפץ" הוא בעל זכות קניינית בו, אלא די בהוכחת זיקה כלפיו, ומכאן שהנאמן הוא בגדר "טוען לזכות בחפץ" לפי סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי. משכך, נקבע כי במקרים מסוימים ייתכן שניתן יהיה לבטל את צו התפיסה בשל טענות הנאמן כ"טוען לזכות בחפץ". ברם, במקרה דנן, בית המשפט קבע כי האיזון הנכון הינו קבלת בקשת המשטרה להארכת החזקת כלל התפוסים לתקופה נוספת בת 180 ימים, תוך דחיית בקשת הנאמן.

3. על החלטה זו נסב ערר הנאמן לבית המשפט המחוזי.

בהחלטתו, ציין בית המשפט המחוזי כי בית משפט השלום שגה כאשר דן בשאלה האם צווי הקפאת הנדל"ן סותרים את צווי איסור הדיספוזיציה שנרשמו לבקשת הנאמן, וכי היה עליו לבחון האם זכות הקניין בנכסי המבקש עברה לנאמן ומכאן שלמבקש כבר לא היו נכסי מקרקעין שניתן היה להטיל עליהם את צווי ההקפאה. בית המשפט קבע, בין היתר, כי גם בהליכים זמניים לנאמן קנויה הזכות להתנגד לצווי הקפאת הנדל"ן; כי לפי סעיף 42 לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ס-1980 (להלן: פקודת פשיטת הרגל), הקובע כי "נכסי פושט הרגל ניתנים לחלוקה בין נושיוויקנו לנאמן", וכן לפי הפסיקה והספרות בנושא, הקניית הנכסים משמעה העברת זכותו הקניינית של החייב בנכסיו לנאמן; וכי שגה בית משפט השלום עת שדחה את בקשת הנאמן על בסיס הקביעה כי אין לו זכות קניינית בנכסי המבקש. משכך,

בית המשפט ביטל את החלטת בית משפט השלום, קיבל את בקשת הנאמן בצ"א 46149-02-22 לביטול צווי הקפאת הנדל"ן, ודחה את בקשת המשטרה להאריך את תוקפם.

מכאן הבקשה שלפניי שהוגשה על ידי החייב.

טענות הצדדים

4. אקדים ואומר כי החייב ציין במפורש בבקשתו, כי האינטרס שלו הוא להותיר את נכסיו תחת איסור הדיספוזיציה, על מנת שבבוא היום, אם וככל שיוגש כנגדו כתב אישום והוא יבקש להגיע להסדר טיעון, יהיו ברשותו די נכסים להציע למדינה.

במסגרת הבקשה נטען על ידי החייב, בין היתר, כי החלטת בית המשפט המחוזי מעוררת שאלות משפטיות עקרוניות החורגות מעניינם הפרטני של הצדדים; כי בית המשפט שגה בקביעתו שהקניית הנכסים לנאמן על פי סעיף 42 לפקודת פשיטת הרגל מקנה לו זכות קניינית בנכסי המבקש; כי אף אם נקבל קביעה זו, במסגרת הליך ההתנגדות הזמני לחילוט, לנאמן בעצמו אין מעמד של "טוען לזכות ברכוש" כאמור בסעיף 36ג(א) לפקודת הסמים המסוכנים; וכי על בית המשפט היה לבחון את מעמדו של הנאמן כ"טוען לזכות ברכוש" בהתאם לשיקולים מהמשפט הציבורי-פלילי, כדוגמת האינטרס הציבורי שבמאבק בהלבנת הון, ולא האזרחי-פרטי. עוד נטען כי לנאמן זיקה "טכנית" בלבד לנכסי המבקש המאפשרת לו למלא אחר תפקידו במסגרת הליך פשיטת הרגל; כי לנאמן זיקה לנכסי המבקש על מנת שיפעל בהם לטובת הנושים ובכפוף לאישור בית המשפט; וכי לנאמן, לכל היותר, ישנו מעמד של "טוען לזכות מטעם הנושים", שכן הנושים הם בעלי הזכויות מול המבקש.

5. לשלמות התמונה, יצוין כי בד בבד עם הגשת בקשת הרשות לערור, המבקש הגיש בקשה לעיכוב ביצוע החלטת בית המשפט המחוזי. בבקשה נטען, בין היתר, כי למחרת מתן החלטת בית המשפט המחוזי, הנאמן עתר לאישור הסכמי המכר באשר לנכסים שעליהם חלו צווי הקפאת הנדל"ן, ועל כן לא ניתן יהיה להשיב את המצב לקדמותו; וכי הליכי פשיטת הרגל מתקיימים למעלה מ-10 שנים, ועיכוב ההליך לפרק זמן קצר נוסף לא יגרום נזק לנאמן או למי מהנושים.

6. בתגובתו לבקשת עיכוב הביצוע, הנאמן תמך יתדותיו בהחלטת בית המשפט המחוזי. נטען כי משהמבקש הוכרז כפושט רגל בשנת 2011, נכסיו הוקנו לנאמן, ולמבקש אין כל מעמד בהליכים הנוגעים להם; כי לפי הפסיקה והספרות בנושא, משמעות הקניית נכסי המבקש לנאמן לפי סעיף 42 לפקודת פשיטת הרגל משמעה העברת זכותו הקניינית של המבקש בנכסיו לנאמן; כי דינם של צווי הקפאת הנדל"ן להתבטל שכן שעה שהם הוצאו, נכסי המבקש לא היו עוד שלו, אלא של הנאמן; כי הואיל והזכויות הקנייניות של המבקש במקרקעין הועברו לנאמן, זכותו כ"טוען לזכות ברכוש" לפי סעיף 36ג(א) לפקודת הסמים המסוכנים גוברת על פני זכותה של המדינה לחלט נכסים; וכי משך מספר שנים הנאמן מנהל הליכים למכירת זכויות המבקש במקרקעין. באשר למאזן הנוחות נטען כי זכויות המבקש במקרקעין הן חלקות חקלאיות ברובן, ועל כן למבקש לא יגרם כל נזק, ומנגד, עיכוב ההחלטה יגרום נזק כספי לקופת פשיטת הרגל שכבר נשאה בהוצאות הליכי המכר.

7. בהחלטתי מיום 27.11.2022, הוריתי כי חזקה על הנאמן שלא יבצע פעולות בלתי הפיכות במקרקעין עד להכרעה בבקשה לעיכוב ביצוע.

8. ביני לביני, ביום 15.12.2022 הוגשה "הודעה ובקשה מוסכמת מטעם המשיבים", ובמסגרתה נטען כי הלכה למעשה המחלוקת היא בין מוסד החילוט הפלילי אל מול מוסד הנאמנות בהליכי פשיטת רגל, קרי בין המשטרה והנאמן. המשיבים טענו כי הנכסים במקרה דנן אינם מצויים בידיו של המבקש ואף לא ישובו אליו, ועל כן, הגיעו להסכמה ביניהם, שתבוא חלף החלטת בית המשפט המחוזי. על פי המוסכם בין הנאמן למשטרה, הצו הזמני שניתן על ידי בית משפט השלום יותר על כנו, למעט ארבע חלקות מקרקעין שימומשו על ידי הנאמן, בהתאם להוראות בית המשפט של פשיטת רגל. עוד הוסכם כי לאחר סילוק כל חובות המבקש, ככל שתהא יתרה ממימוש הנכסים, זו תועבר ליחידת החילוט שבאפוטרופוס הכללי שתפעל לגביה כנהוג בהליך הפלילי. עוד טענו המשיבים כי הסכמה זו מובילה למעשה לקבלת שני הסעדים העיקריים שנתבקשו על ידי המבקש במסגרת בקשת הרשות לערור; וכי יש לקבל את בקשת המבקש לערור, אך ליתן תוקף להסכמות המשיבים כמפורט בבקשה.

9. המבקש התנגד לבקשת המשיבים, וטען, בין היתר, כי עסקין בשאלה משפטית בעלת חשיבות כללית, שעל בית משפט זה לדון ולהכריע בה באופן מהותי; כי לנאמן אין מעמד של "טוען לזכות ברכוש" במסגרת הליך ההתנגדות הזמני לחילוט, ועל כן הוא אינו צד למחלוקת; כי לא ניתן לשלול מהמבקש את זכותו הבסיסית להתנגד לצמצום קופת החילוט בשל טענות של צדדים שלישיים; וכי אין בסמכות המשטרה להחליט על העברת נכסים מקופת החילוט לקופת הנשייה. לחלופין, נטען כי אם ייקבע שלנאמן מעמד של "טוען לזכות ברכוש", אין בסמכותו להעביר נכסים מקופת הנשייה לקופת החילוט, המנותקת מהליך פשיטת הרגל. לבסוף, טען המבקש כי קבלת בקשת המשיבים תהווה פגיעה קשה בזכותו להליך הוגן, שכן החלטת המשטרה לצמצם את קופת הנשייה היא החלטה מנהלית הכפופה לביקורת שיפוטית, ואין זה ראוי שלא יוכל להשיג עליה.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינתי בבקשה ובתגובה לה, וכן בבקשה המוסכמת מטעם המשיבים ובתגובת המבקש לה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין בקשת הרשות לערור להידחות.

11. ההסכמה אליה הגיעו הנאמן והמשטרה מייתרת את השאלה אם מעמדו של הנאמן הוא כ"טוען לזכות ברכוש". למעלה מן הצורך, ומבלי לקבוע מסמרות, הרי שלנוכח תפקידו הייחודי של הנאמן, ספק בעיניי אם ניתן להשקיף על מעמדו כצד שלישי להליך הפלילי המתנהל בין המדינה והמבקש. הנאמן נכנס בנעלי החייב לצרכי הליך פשיטת הרגל, דומה כי יש קושי לראותו כמו כל טוען לזכות אחר ברכוש.

12. סעיף 42 לפקודת פשיטת הרגל קובע:

צו הכרזה על פשיטת רגל

ניתן על חייב צו כינוס והחליטו הנושים באסיפתם בהחלטה רגילה שהחייב יוכרז פושט רגל[...], יכריז בית המשפט בצו

שהחייב פושט רגל, ומשעשה כך יהיו נכסי פושט הרגל ניתנים לחלוקה בין נושיו ויוקנו לנאמן.

וסעיף 113 לפקודה קובע:

תסיבת נכסים והקנייתם

עד למינוי נאמן יהיה הכונס הרשמי נאמן לענין פקודה זו, ומיד לאחר הינתן הכרזה נגד חייב יהיו נכסי פושט הרגל מוקנים לנאמן, ומשנתמנה נאמן יסובו ויוקנו מיד לנאמן שנתמנה.

על פי סעיף 42 לפקודת פשיטת הרגל, משהוכרז החייב כחדל פירעון, הנאמן נכנס בנעליו ונכסיו מוקנים לנאמן לצורך חלוקתם לנושים (שלמה לוי ואשר גרוניספשיטת רגל 297 (מהדורה שלישית, 2010) (להלן: לוי וגרוניס, פשיטת רגל)). זאת, במטרה להעמיד את כל פוטנציאל הפירעון שיש לפושט הרגל בידי הנאמן (רע"א 7725/18 פלוני נ' עו"ד חגי פריד (16.1.2019)).

משכך, נקבע בפסיקה כי רק הנאמן יכול לתבוע ולהיתבע באשר לנכסי החייב שהוקנו לו, והחייב לא נחשב כבעל עניין בהליכים הנוגעים לחיובי ממון לזכותה או לחובתה של קופת פשיטת הרגל (רע"א 7074/09 קאולה נ' ידגר, פסקה 9 (25.8.2010)); כי כל הכנסותיו של החייב מהווים חלק "ממסת הנכסים" המוקנית לנאמן, למעט נכסים המשמשים אותו למחייתו הבסיסית (ע"א 5388/07 גיל נ' עו"ד ד"ר יואב בן דרור, פסקה 3 לפסק דינה של הנשיאה ד' ביניש (1.10.2009)); וכי החייב אינו מוסמך לעשות פעולות בזכויותיו במקרקעין, כדוגמת דיספוזיציה, אלא סמכות זו מצויה בידי הנאמן שלו הוקנה רכשו של החייב (סעיף 124 לפקודת פשיטת הרגל; בר"ע 186/74 פרוסטר נ' לוי, פ"ד כט(1) 362, 364 (1974); פש"ר (מחוזי תל אביב-יפו) 3946/85 מרגוליס נ' קריסטל, פסקה 16 (1.7.2015); לוי וגרוניספשיטת רגל 182)).

לפי סעיף 124 לפקודת פשיטת הרגל, עת שהוקנו לנאמן זכויות החייב בנכסיו, מסורה לו הסמכות לפעול למכירתם (וראו ההסדר המקביל בסעיף 227 לחוק חדלות פירעון). על האופן שבו הנאמן נדרש להפעיל סמכות זו, עמד השופט ד' מינצבע"א 7274/21 בלולו נ' ברהולץ-סטון-בלולו (15.11.2021) (להלן: עניין בלולו):

"בהפעילו סמכות זו, נדרש הנאמן לנסות ולמצות את התמורה הראויה ממימוש הנכסים, במטרה לקדם את האינטרסים של כל הנושים. בתוך כך, עליו לתת דעתו גם לעמדת החייב עצמו, ולערוך איזון ראוי בין כלל האינטרסים השונים הראויים להגנה [...] בדומה ליתר סמכויות הניהול והביצוע המוקנות לנאמן בהליכי חדלות פירעון, גם במסגרת סמכותו למימוש נכסי החייב נהנה הנאמן משיקול דעת רחב. בהתאם, תפקידו של בית משפט של חדלות פירעון מתמצה בפיקוח ובקרה על אופן ביצוע תפקידו של הנאמן, ובבחינת תקינות הפעולות המתבצעות על ידו. לעניין זה, נקבע לא אחת כי בית המשפט לא יחליף את שיקול דעתו של בעל תפקיד בהליך פשיטת רגל בשיקול דעתו שלו, אלא במקרים בהם מצא כי שיקול דעתו הופעל באורח בלתי סביר או בלתי תקין באופן מהותי" (פסקאות 10-11; ההדגשות הוספו -י"ע).

הנה כי כן, מהאמור לעיל עולה שלנאמן מסורה סמכות רחבה לפעול למכירת זכויות החייב בנכסיו. בהפעילו

סמכות זו, עליו להגן על האינטרסים של הצדדים השונים בהליך פשיטת הרגל, ובתוך כך לאזן בין זכויותיו של החייב ושל נושיו (ראו והשוו: רע"א 1732/15 תמרי נ' כונס הנכסים הרשמי, פסקה 12 (20.5.2015) (להלן: עניין תמרי)).

13. בענייננו, עת שהמבקש הוכרז כפושט רגל בשנת 2011, הנאמן נכנס בנעליו לצורך הליך פשיטת הרגל, וזכויות המקרקעין מושא הערעור הוקנו לנאמן. כאמור, ואף מבלי להידרש לשאלת זכותו הקניינית בנכסי החייב, אין חולק כי בסמכות הנאמן, באישור בית המשפט לפשיטת רגל, לממש את נכסי המבקש כמבוקש בבקשה המוסכמת מטעם המשיבים, וזאת על מנת להביא לסיום ההליך תוך קידום האינטרסים של כלל הנושים.

14. כאמור, המבקש מצוי מזה למעלה מ-10 שנים בהליך פשיטת רגל. רק כאשר הנאמן ביקש לאשר את מימוש נכסיו, "נזכר" העורר לעדכן את בית המשפט לפשיטת רגל ואת הנאמן כי הוא מצוי תחת חקירה כחלק מפרשה סבוכה שהיקפה כמיליארד ₪, ועל כן הוטלו על נכסיו צווי הקפאת הנדל"ן שאינם מאפשרים את מימושם על ידי הנאמן.

בקשת העורר מהווה חוסר תום לב של ממש, תוך ניצול ההליך הפלילי במטרה לחמוק מתשלום חובותיו במסגרת הליך פשיטת הרגל. ההליך הפלילי לא נועד להיטיב עם המבקש ולשפר את מצבו הכלכלי, ואין ליתן יד לבקשתו שכל מהותה שיפור מצבו – הן בהליך הפלילי, הן בהליך פשיטת הרגל. האינטרס של המבקש כי יישארו בידיו נכסים שיאפשרו לו לנהל משא ומתן מול המדינה ככל שיוגש נגדו כתב אישום, אינו יכול לעמוד אל מול זכות הנושים לפירעון חובם.

15. אף אין מקום להתערב לגופה של בקשת המשטרה להאריך את צו התפיסה. ענייננו בבקשה ב"גלגול שלישי", שאינה מעוררת שאלה החורגת מענייני הפרטני של המבקש. מכל מקום, בית משפט השלום עיין בדו"ח פעולות החקירה שבוצעו, בחומרי החקירה ובתוצריה, ומצא כי קיים חשד סביר הקושר את העורר לעבירות המיוחסות לו. לאור זאת, נקבע כי ישנה הצדקה להמשך התפיסה; ובהינתן שאין בנמצא "חלופת תפיסה" הולמת, יש לקבל את עמדת המשטרה להארכת הצווים לתקופה בת 180 ימים מיום סיום התפיסה, לגבי כל אחד מהתפוסים.

16. אשר על כן, אני נותן תוקף להסכמת המשיבים ולפיה ארבע חלקות המקרקעין כמפורט בהסכמה שאליה הגיעו המשיבים, ימומשו על ידי הנאמן, בכפוף להוראות בית המשפט לפשיטת רגל. משכך, איני נדרש לסוגיה של "תחרות הזכויות" בין הנאמן לבין המשטרה.

17. סוף דבר שהבקשה נדחית, וניתן תוקף להסכמה אליה הגיעו המשיבים. ממילא מתייתרת הבקשה לעיכוב ביצוע החלטת בית המשפט המחוזי.

המבקש יישא בהוצאות הנאמן והמשטרה בסך 2,000 ₪ כל אחד.

ניתנה היום, ה' באדרהתשפ"ג (26.2.2023).

ש ו פ ט
